

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ

Нестерук Н.М.

Ковельський медичний коледж

Навчальний процес у сучасних умовах реформування системи вищої освіти вимагає постійного вдосконалення. Це обумовлено зміною пріоритетів та соціальних цінностей: інтеграційні процеси усе більше усвідомлюються як засіб досягнення такого рівня якості освіти, який в найбільшій мірі відповідає задоволенню потреб людини та розвитку її духовного багатства.

Головними вимогами до сучасного фармацевта, окрім професійних знань, вмінь та навичок, стають компетентність і мобільність. У зв'язку з цим акценти при викладанні навчальних фармацевтичних дисциплін переносяться нетільки на формування знань, вмінь та навичок з боку викладача, а й на сам процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого студента. Успішність досягнення мети залежить не тільки від змісту освіти, але і від того, як засвоюється навчальний матеріал, які сучасні педагогічні технології використовує викладач.

Відомо, що результат навчання залежить від оптимального вибору методів навчання, які повинні враховувати як вікові особливості студентів, їх попередній суб'єктивний досвід, знання і уміння, так і індивідуальні стилі мислення.

Враховуючи те, що освітньо-професійна програма підготовки фармацевта у циклах природничо-наукової та професійно-практичної підготовки передбачають вивчення хімічних дисциплін у достатньо великому обсязі, а також їх інтеграцію з фаховими дисциплінами, форми та методи проведення занять з дисциплін фармацевтичного циклу передбачають використання сучасних педагогічних методик навчання, зокрема, інтерактивних технологій навчання.

Застосування в навчальному процесі сучасних інтерактивних технологій дозволяє вести обговорення в групах в парах, мікро-групах, маніпулювати

предметним матеріалом шляхом спостережень, хімічних дослідів та випробувань різних можливостей для розв'язання поставленого завдання чи проблеми, вести науково-пошукову та науково-дослідницькі роботи, практикувати і відпрацьовувати уміння і навички на заняттях і в реальному житті. Це навчання, яке дає можливість студентам опрацьовувати навчальний матеріал розмовляючи, дискутуючи та обговорюючи різні точки зору. І це не випадково, оскільки інтерактивні методи задіюють не тільки і не стільки свідомість студента, як його почуття, прагнення, волю, тобто включають у процес навчання “цілісну людину”.

Хімію традиційно вважають „важким” предметом, що взагалі-то цілком обґрунтовано. Але значною мірою це твердження можна позбавити підґрунтя, якщо дещо змінити підхід до формування знань та їх контролю, особливо на першому етапі вивчення хімії. Якщо студентами міцно засвоєні основні хімічні поняття, вони вільно володіють спеціальними навичками, то подальші кроки у вивченні хімії не будуть викликати у них особливих труднощів.

У процесі проведення лекційних та практичних занять з хімічних дисциплін доцільно використовувати методи інтерактивного навчання, які умовно можна поділити за рівнем прояву творчого потенціалу на дві групи: репродуктивні та продуктивні.

Серед репродуктивних методів застосовуються дві групи: інформаційно-рецептивні, які використовуються на лекційних заняттях, та інструктивно-репродуктивні, які використовуються на практичних та лабораторних заняттях.

У межах інструктивно-репродуктивних методів метою викладача є формування у студентів умінь та навичок на практичних та лабораторних заняттях, спрямовання їх на способи діяльності репродуктивного характеру.

Засобами виступають інструкції, алгоритми, ситуаційні задачі та приклади дій.

Наприклад, на практично-лабораторних заняттях з аналітичної хімії студенти використовують інструктивні картки та алгоритми дій для проведення титриметричного аналізу для встановлення концентрації розчину,

або розв'язують ситуаційні задачі на ідентифікацію речовин, імітуючи роботу фармацевта-аналітика.

Метою студента було вміння виконувати даний вид діяльності, попередньо оволодівши певними діями та операціями. Пізнавальна діяльність студента зводиться до виконання зразків дій за алгоритмами, операцій певного виду. В результаті такого досвіду студент набуває певних вмінь та навичок.

Щоб продемонструвати студентам зв'язок хімії, майбутньої професії та життя, розвинути в них цікавість до вивчення цієї науки, а також підготувати їх до свідомого виконання практичних робіт, потрібно більше уваги приділяти **експериментальним задачам та хімічному експерименту**.

Експериментальні задачі називаються так тому, що для їх розв'язання потрібно виконати той чи інший дослід. Складність полягає в тому, що експериментатор самостійно повинен вирішити, який саме дослід слід провести. Тому попередньо потрібно обміркувати й скласти план розв'язання та добре уявити собі, для чого виконується кожна ідея.

Цінність цієї методики полягає у тому, що для більшої результативності студенти діляться на малі групи і виконують дане завдання спільними зусиллями, максимально використовуючи знання та вміння кожного члена групи.

Розв'язання експериментальних задач не лише сприяє закріпленню знань студентів та формуванню практичних навичок поводження з речовинами та обладнанням, але й вчить їх робити узагальнення, відкривати нові взаємозв'язки в навчальному матеріалі. При цьому у студентів формується вміння самостійно визначати мету роботи. Складати план дослідження, проводити експеримент, оформляти його та робити висновки. Крім того, необхідно володіти прийомами лабораторної техніки. Цих вмінь студенти набувають у процесі розв'язування експериментальних задач та проведенні інших хімічних дослідів.

Використання інтерактивних технологій, хімічного експерименту та розв'язання експериментальних задач – один із засобів реалізації особистісно-орієнтованого навчання на заняттях з хімії.

Подібний підхід до викладання хімічної науки для студентів-фармацевтів у медичному коледжі – це, в першу чергу, розвиток інтересу до предмета, це підґрунтя для вивчення фахових фармацевтичних дисциплін що вивчаються, розвиток та виховання у студентів творчого підходу. Але студенти можуть виконувати творчі завдання, якщо в них є достатній запас знань і умінь. Тому дуже важливо не просто дати знання студентам, але й використовувати вивчений матеріал як керівництво до вивчення нового. Це дозволить знизити страх у студентів перед складністю та неосяжністю предмета, виділити ті питання, на які вони зможуть дати самостійну відповідь.

Знання, якими оволодівають студенти фармацевтичних спеціальностей, повинні підкріплюватись конкретним змістом майбутньої професії. Наприклад, на лекційних заняттях з хімії до підбору навчального матеріалу з професійним напрямком визначаються основні завдання: ознайомити студентів з досягненнями хімічної науки в створенні нових фармацевтичних препаратів та застосуванні їх при лікуванні хвороб, активізувати пізнавальну діяльність студентів, переконавши їх у тому, що знання, одержані на заняттях з хімії, мають безпосереднє відношення до майбутньої професії і будуть використовуватись у їхній професійній діяльності.

Наприклад, під час вивчення теми „Гетерофункціональні карбонові кислоти» розповідаю та демонструю, як широко у медицині використовують препарати білкової та пептидної природи - ферменти, гормони, вакцини, сироватки, білкові препарати крові, суміші індивідуальних амінокислот для парентерального живлення тощо. Кожну таку розповідь обов'язково супроводжує відеопрезентаціями та відеороликами. Це дозволяє краще зрозуміти зв'язок хімічної науки та медицини.

Під час проведення практичного заняття з органічної хімії з теми „Білки” демонструю студентам кольорові реакції на білки і студенти самостійно виконують лабораторні досліди, потім разом з викладачем виконують досліди з розкладу пероксиду водню у результаті дії на „живі” і „неживі” клітини: картоплю сиру та варену, м'ясо сире та варене. Звертаю

увагу студентів на захисну дію ферменту каталази, який розкладає пероксид гідрогену. Кatalізатор цієї реакції мangan діоксид. Згадую, що ферменти в клітинах – це каталізатори відповідних хімічних реакцій. І щоб студенти краще зрозуміли, що таке ферменти – розповідаю гарну історію.

Отже, вивчення хімії у медичному коледжі, що готове спеціалістів-фармацевтів, пов'язане з вивченням хімічних речовин, що знаходять широке застосування у медицині та фармації. На цих заняттях студенти одержують загальні відомості про органічні та неорганічні речовини, що входять до складу фізіологічних розчинів, вакцин, ліків, мазей, кремів тощо.

Зв'язок хімії зі спеціальними предметами можна здійснювати за допомогою різних методів і на різних етапах заняття. Головне - переконати студентів у тому, що знання, які вони одержують на лекційних чи практичних заняттях з хімії, мають пряме відношення до обраної професії і мають використовуватись в їх виробничій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Толочко В.М., Галій Л.В. Управління персоналом фармацевтичних організацій на основі компетенцій: монографія. – Х.: Ависта-ВЛТ, 2010. – 180 с.
2. Лесик Р.Б. Про особливості фармацевтичної освіти в Україні // Фармацевтичний кур'єр. – 2011. – №10. – С. 20-25.
3. Давтян Л.Л., Коритнюк Р.С. Післядипломна освіта та підвищення кваліфікації фармацевтів // Фармацевтичний кур'єр. – 2011. – №12. – С. 38-40.
4. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України; За ред. Осауленка О.Г. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.